

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/34/2025
Identifikačné číslo spisu: 2517202101
Dátum vydania rozhodnutia: 31.03.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:2517202101.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Anny Baudyšovej, narodenej 20. januára 1957, Brusno, Železničná 175/86, zastúpenej advokátskou kanceláriou URBAN & PARTNERS s.r.o., Bratislava, Červeňova 15, IČO: 47244895, proti žalovanému Home Credit Slovakia, a.s., Piešťany, Krajinská 2954/32, IČO: 36234176, zastúpeného spoločnosťou Advokátska kancelária GOLIAŠOVÁ GABRIELA s.r.o., Trenčín, 1. mája 173/11, IČO: 47234679, o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru a iné, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. PN-4Csp/40/2022, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. septembra 2024 sp. zn. 21CoCsp/19/2024, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. septembra 2024 sp. zn. 21CoCsp/19/2024 v napadnutej časti, týkajúcej sa nároku na náhradu trov konania, z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.

Prvé konanie pred súdom prvej inštancie, odvolacím a dovolacím súdom

1. Okresný súd Piešťany v poradí prvým rozsudkom zo dňa 06. novembra 2018 č. k. 15Csp/43/2017-204 určil, že zmluva o spotrebiteľskom úvere, uzatvorená medzi žalobkyňou a žalovaným dňa 30. januára 2016, je bezúročná a bez poplatkov (I. výrok), vo zvyšnej časti konanie zastavil (II. výrok) a o trovách konania rozhodol tak, že žalovaný má nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni v rozsahu 50 % (III. výrok).

2. Výrok o zastavení konania odôvodnil právne podľa § 144, § 145 ods. 2 a § 146 ods. 1 Civilného sporového poriadku zákon č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) a vecne tým, že žalobkyňa využila svoje dispozičné právo a podanú žalobu vzala čiastočne späť.

3. Krajský súd v Trnave v konaní o odvolaní žalobkyne proti výroku III. a žalovaného proti výroku I. a III. uvedeného rozsudku zo 06. novembra 2019 č. k. 24Co/41/2019-264 potvrdil rozsudok súdu prvej

inštancie v napadnutých výrokoch I. o určení bezúročnosti a bezpoplatkovosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere a III. o nároku na náhradu trov konania (§ 387 ods. 1 CSP) a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov voči žalovanému v odvolacom konaní v plnom rozsahu.

4. V konaní o dovolaní žalovaného Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 06. 11. 2019 sp. zn. 24Co/41/2019 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, konštatujúc opodstatnenosť námietky dovolateľa, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení v takej otázke (splnenia náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere vyplývajúcich z ustanovenia § 9 ods. 2 písm. f) Zákona č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom do 30. 04. 2018), ktorá bola podkladom pre záver o tom, či poskytnutý spotrebiteľský úver je/nie je bezúročný (§ 11 ods. 1 písm. b) Zákona č. 129/2010 Z. z.), na základe čoho dovolanie žalovaného v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP považoval nielen za prípustné, ale tiež dôvodné.

5. Následne Krajský súd v Trnave ako odvolací súd uznesením sp. zn. 24CoCsp/16/2022 rozsudok Okresného súdu Piešťany č. k. 15Csp/43/2017-204 zo dňa 06. 11. 2018 v napadnutom výroku I. a III. zrušil a vec mu vrátil v zrušenom rozsahu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

II.

Druhé konanie pred súdom prvej inštancie

6. Okresný súd Trnava ako preberajúci súd v zmysle § 181 písm. g) zákona č. 371/2004 Z. z. v spojení s čl. 1 a prílohou č. 1 inštrukcie Ministerstva spravodlivosti SR č. 19/2022 Z. z. (ďalej aj len „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom z 10. októbra 2023 č. k. PN-4Csp/40/2022-126 žalobu zamietol (výrok I.) a žalovanému priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II.).

7. V odôvodnení rozsudku poukázal na to, že žalobkyňa sa podanou žalobou pôvodne domáhala určenia:

- určenia, že úver poskytnutý žalovaným na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. 4601304980 uzavretej medzi žalobkyňou a žalovaným dňa 30. januára 2016 (ďalej iba „úverová zmluva“) je bezúročný a bez poplatkov;
- určenia, že žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovanému z mesačnej splátky č. 49 iba čiastku 93,43 eura,
- určenia, že žalobkyňa nie je povinná zaplatiť z uvedenej splátky čiastku 40,04 eura,
- určenia, že nie je povinná zaplatiť žalovanému jednotlivé mesačné splátky č. 50 až č. 78 z vyššie uvedenej úverovej zmluvy,
- a uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania a trov právneho zastúpenia.

8. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že úverová zmluva určovala primeraným spôsobom výšku úveru, dátum prvej splátky, dátum poslednej splátky, termín splatnosti splátky, úrokovú sadzbu, anuitnú splátku, poplatok za poskytnutie úveru, dátum uzatvorenia zmluvy. Neoddeliteľnou súčasťou úverovej zmluvy boli úverové podmienky žalovaného s kódom ITH115, nenachádzajúce sa v spise. Taktiež žalobkyňa svojím podpisom na úverovej zmluve potvrdila, že pred jej uzavretím prevzala formulár so štandardnými európskymi informáciami o spotrebiteľskom úvere, ktorý bol vyhotovený v súlade s právnymi predpismi, a bolo jej poskytnuté náležité vysvetlenie. Ďalej konštatoval, že eurokonformný výklad ustanovenia § 9 ods. 2 písm. f) zák. č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „zákon č. 129/2010 Z. z.“), mu vzhľadom na vyššie uvedené právne posúdenie umožnil dospieť k záveru, že toto ustanovenie nevyžaduje, aby zmluva o úvere obsahovala presné uvedenie požadovaných informácií osobitne vo vzťahu ku každej náležitosti, (t. j. k dobe trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere a aj termínu konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru), ale vyjadruje len požiadavku na uvedenie „doby, či dĺžky trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere“ v súlade s článkom 10 ods. 2 písm. c) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (ďalej len „Smernica“). Z uvedených dôvodov po opätovnom prejednaní veci a vykonanom dokazovaní žalobu ako nedôvodnú zamietol, aj s ohľadom na právny názor dovolacieho súdu vysloveného v uznesení sp. zn. 2Cdo/69/2020.

III.

Konanie o odvolaní žalobkyne

9. Proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie podala žalobkyňa odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Trnave (ďalej ako „odvolací súd“) rozsudkom z 30. septembra 2024 č. k. 21CoCsp/19/2024-210 tak, že napadnutý výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie

- zmenil tak, že určil, že úver poskytnutý žalovaným na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. 4601304980 uzavretej medzi žalobkyňou a žalovaným dňa 30. januára 2016 je bezúročný a bez poplatkov (výrok I.) a
- žalovanému priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacích a dovolacieho konania v rozsahu 50 % (výrok II.).

10. Odvolací súd sa v odôvodnení rozsudku stotožnil so závermi súdu prvej inštancie, že predmetnú zmluvu bolo potrebné považovať za zmluvu o spotrebiteľskom úvere podľa § 2 písm. d) zákona č. 129/2010 Z. z., pričom žalovaný mal postavenie veriteľa [§ 2 písm. b) zákon č. 129/2010 Z. z.] a žalobkyňa postavenie spotrebiteľa [§ 2 písm. a) zákon č. 129/2010 Z. z.], bolo preto potrebné, aby táto zmluva obsahovala podstatné náležitosti ustanovené v § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z..

11. Odvolací súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich z dokazovania vykonaného pred súdom prvej inštancie (odsek 3), ktoré neboli medzi stranami sporné a odvolateľkou ani namietané, že dňa 30. 01. 2016 žalobkyňa so žalovaným uzavreli Zmluvu o spotrebiteľskom úvere č. 4601304980, predmetom ktorej bolo poskytnutie bezúčelového úveru v celkovej výške 6.500 eur, celková výška mesačnej splátky bola dojednaná vo výške 133,47 eura, splatnosť bola v 15. deň v kalendárnom mesiaci s tým, že prvá anuitná splátka je splatná po mesiaci od dátumu poskytnutia úveru, pokiaľ kalendárny mesiac nasledujúci po poskytnutí úveru neobsahuje poradové číslo dňa poskytnutia úveru, je splatnosť prvej splátky posledný deň v tomto kalendárnom mesiaci; ročná úroková sadzba bola dojednaná vo výške 15,02 %, RPMN bola uvedená vo výške 16,2 %, priemerná hodnota RPMN bola 15,55 %, v bode 35. bola celková čiastka splatná spotrebiteľom (bez platieb za doplnkové služby) uvedená vo výške 10.297,56 eura, počet splátok bol 78, termín konečnej splatnosti 78 mesiacov po poskytnutí úveru, a to do 15. dňa v poslednom mesiaci. V zmluve bolo ďalej vedené, že RPMN bola vypočítaná na základe údajov platných v čase uzatvorenia tejto zmluvy. V zmluve bol uvedený poplatok vo výške 1,45 eura mesačne za službu Odložené splátky, poplatok bol zahrnutý v splátke. V splátkovom kalendári bola výška 78 splátok v sume 133,47 eura, iné členenie splátky uvedené nebolo.

12. Odvolací súd poukázal na to, že pokiaľ žalovaný poplatok za „Odložené splátky“ do celkových nákladov spotrebiteľa nezapočítal, tak ani údaj o celkovej čiastke splatnej spotrebiteľom uvedený v zmluve vo výške 10.297,56 eura nebol správny, nakoľko celková čiastka je súčtom celkových nákladov a celkovej výšky úveru. Zo zmluvy vyplynulo, že predmetný poplatok bol zahrnutý v splátke, ktorej výška bola 133,47 eura, preto pri počte 78 mesačných splátok, predstavoval celkovú čiastku splatnú spotrebiteľom vo výške 10.410,66 eura, suma uvedená v zmluve bola teda nesprávna a nižšia ako správna suma, čo bolo v neprospech spotrebiteľa. Odvolací súd dospel k záveru, že zmluva neobsahovala údaj o celkovej čiastke, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vyžadovaný § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom v čase jej uzavretia, preto sa v zmysle § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 129/2010 Z. z. poskytnutý spotrebiteľský úver považuje za bezúročný a bez poplatkov.

13. V súvislosti s odvolaním žalobkyne proti II. výroku o nároku na náhradu trov konania, keď žiadala aplikovať § 257 CSP, odvolací súd nepovažoval za preukázané, že by v prejednávanej spore boli dané také dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré je namieste žalovanému obmedziť jeho právo na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2, § 256 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP tak, že žalovanému priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacích a dovolacieho konania v rozsahu 50 %, vzhľadom na čiastočné späťvzatie žaloby žalobkyňou z dôvodu na jej strane a nie pre správanie žalovaného.

IV.

Dovolanie

14. Žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) podala dovolanie z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP proti výroku II. rozsudku odvolacieho súdu.

15. Podľa žalobkyne došlo napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces preto, že rozsudok odvolacieho súdu nespĺňa kvalitatívne požiadavky na odôvodnenie súdnych rozhodnutí; v bodoch 75. až 77. a 80. odôvodnenia, odvolací súd iba stručne a nedostatočne odôvodnil napadnutý výrok rozsudku o náhrade trov konania, keď odopretie aplikácie ustanovenia § 257 CSP založil len na veľmi všeobecných záveroch a podložil formalistickým výkladom zákona bez toho, aby dôkladnejšie zvažil konkrétne okolnosti prípadu a jeho individuálne špecifiká.

16. Dovolateľka má za to, že napriek tomu, že v časti žalobných návrhov II., III. a IV. žaloby zobrala žalobu späť, bola v celom rozsahu úspešná v tom smere, že súd jednoznačne deklaroval, že predmetná zmluva o spotrebiteľskom úvere je bezúročná a bezpoplatková v dôsledku absencie obligatórných zákonných náležitostí.

17. Predmetom konania bolo prioritne skúmať, či predmetná spotrebiteľská zmluva trpí vadami majúcimi za následok bezúročnosť a bezpoplatkovosť a tak späťvzatie žalobného návrhu, týkajúce sa potreby úhrady žalovanému konkrétnych mesačných anuitných splátok, malo pre spotrebiteľa ako aj pre samotné sporové konanie až sekundárny význam. Pri späťvzati žaloby v prípade žalobných návrhov II., III. a IV. nemožno uplatniť zásadu procesného zavinenia, pretože k späťvzatiu časti žaloby došlo z dôvodu, že ich uplatnenie nemalo právny zmysel, keďže ak súd vyhovie navrhovanému žalobnému návrhu I. o bezúročnosti a bezpoplatkovosti, strácajú žalobné návrhy II., III. a IV. zmysel. Aj napriek tomu však treba dodať, že aj tie žalobné výroky boli dôvodné.

18. Ak by aj žalobkyňa ponechala ostatné žalobné návrhy a nedisponovala by so žalobou, tak by súd vzhľadom na vyhovenie návrhu uvedenému v navrhovanom žalobnom návrhu I. konštatoval, že žalobkyňa nie je povinná uhradiť splátky špecifikované v žalobných návrhoch II., III. a IV., pretože ak by ich uhradila vzhľadom na bezúročnosť a bezpoplatkovosť by došlo k vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného. Inak možno tvrdiť, že rozhodnutie o žalobnom návrhu I. je nezávislé od rozhodnutí o navrhovaných žalobných návrhoch II., III. a IV., pričom rozhodnutie o žalobných návrhoch II., III. a IV. sú naviazané a ovplyvnené od rozhodnutia o žalobnom návrhu I.

19. Dovolateľka je presvedčená, že pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania, by mal odvolací súd predovšetkým zohľadniť cieľ sledovaný podaním určovacej žaloby ako aj konečný zmysel žalobkyňou navrhovaného rozhodnutia. Najvýznamnejší a najpodstatnejší bol práve žalobný návrh I., ktorým odvolací súd potvrdil prezentovanú právnu argumentáciu žalobkyne. I keď na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že úspech žalobkyne v tomto konaní je len 25 %, t. j. 1/4, tak po zohľadnení skutkovej, vecnej ako aj právnej podstaty daného sporu je nepochybné, že žalobkyňa je celkom úspešná práve v časti žalobného návrhu I., ktorý má najzásadnejší a najpodstatnejší význam pre meritum daného sporu. Žalobkyňa bola v konaní plne úspešná vo veci samej, keďže sa podanou žalobou prioritne domáhala určenia, že predmetná zmluva je bezúročná a bezpoplatková.

20. Žalobkyňa je presvedčená, že odvolací sa dopustil nesprávneho procesného postupu takej intenzity, že tým neprímerane a neprípustne zasiahol do práva žalobkyne na spravodlivý súdny proces v súvislosti s otázkou (ne)priznania trov konania vrátane trov právneho zastúpenia, nakoľko žiadnym spôsobom nezohľadnil cieľ sledovaný podaním určovacej žaloby ako aj konečný zmysel navrhovaného rozhodnutia, čím je naplnený dovolací dôvod pre vady zmätočnosti. Žalobkyňa bola úspešná čo do základu, pričom späťvzatie sa týkalo len výšky niektorých splátok, pričom uplatnenie týchto nárokov je vzhľadom na základ sporu (bezúročnosť a bezpoplatkovosť) právne nevýznamné, preto nemožno hovoriť o procesnom zavinení voči žalobkyňi.

21. Žalobkyňa bolo v predmetnej veci preto nevyhnutné považovať za plne procesne úspešnú. Späťvzatie sa týkalo iba jednotlivých a len konkrétnych splátok, na ktorých úhradu, v žalovaným určenej výške nemal žalovaný vzhľadom na výsledok sporu a vyhovie žalobnému návrhu I. žiadny nárok. Základom bola bezúročnosť a bezpoplatkovosť, ktorých sa domáhala žalobkyňa žalobným návrhom I. žaloby, pričom jednotlivé splátky a ich výška, ktoré boli definované v žalobných návrhoch II., III. a IV., boli len sprevádzajúcimi nárokmi. Keďže žalobkyňa bola úspešná v základnom žalobnom nároku uvedenom v bode I. nemohla byť čiastočne procesne neúspešná v dôsledku toho, že vzala žalobu v rozsahu žalobných návrhov uvedených v bode II., III. a IV. späť.

22. Žalobkyňa zdôraznila, že k späťvzatiu časti žaloby došlo ešte v rámci (prvého) konania pred súdom prvej inštancie, a to Okresným súdom Pezinok.

23. Z genézy sporu je zrejmé, že žalobné návrhy uvedené v bode II., III. a IV. žaloby boli predmetom sporu len v konaní pred súdom prvej inštancie, Okresným súdom Piešťany, v konaní 15Csp/43/2017. Preto je nemysliteľné, aby trovy, ktoré vznikli v nasledujúcich odvolacích konaniach, v dovolacom konaní a ďalšom konaní pred súdom prvej inštancie (sp. zn. PN-4Csp/40/2022) boli posudzované rovnakým vzorcom, ako trovy konania, ktoré vznikli v konaní pred súdom prvej inštancie v konaní sp. zn. 15Csp/43/2017. Trovy žalobkyne a žalovaného, ktoré vznikli v ďalších konaniach už nevznikli v súvislosti so žalobnými návrhmi uvedenými v bode II., III. a IV. žaloby, keďže o týchto žalobných návrhoch už bolo rozhodnuté rozsudkom Okresného súdu Piešťany zo dňa 06. 11. 2018 v konaní 15Csp/43/2017, a to výrokom II.

24. Z vyššie uvedeného teda podľa dovolateľky vyplynul záver, že odvolací súd jednak pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania nemal zohľadniť zásadu procesného zavinenia v neprospech žalobkyne len preto, že počas konania na súde prvej inštancie vzala nadväzujúce žalobné výroky II., III. a IV. späť, ale mal rozhodnúť o procesnom úspechu žalobkyne v celom rozsahu, keďže žalobkyňa bola čo do základu, (čo do vyslovenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti Zmluvy) v celosti procesne úspešná a zároveň odvolací súd postupoval nesprávne, pretože ak už mienil zohľadniť zásadu procesného zavinenia v dôsledku späťvzatia nadväzujúcich (a nadbytočných) žalobných výrokov, tak mal zohľadniť tú skutočnosť, že späťvzatie žaloby malo byť zohľadnené čo do nároku na náhradu trov prvoinštančného konania, nie však do trov konania o opravných prostriedkoch, (t. j. trov odvolacieho a dovolacieho konania), ktoré sa vždy týkali len podstaty a základu sporu - t. j. posudzovania bezúročnosti a bezpoplatkovosti Zmluvy, a preto minimálne čo do nároku na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania mala mať vzhľadom na výsledok sporu žalobkyňa plný procesný úspech vo veci.

25. Na podporu týchto záverov dovolateľka poukázala na nález Ústavného súdu SR č. k. III. ÚS 115/2023-48 zo dňa 25. 05. 2023, v ktorom uviedol: „Z úpravy CSP o náhrade trov konania nemožno vyvodit', že by o náhrade trov konania malo byť rozhodnuté deviatimi samostatnými výrokmi alebo priemerom deviatich pomerov úspechov v jednotlivých zložkách náhrady škody. Právna úprava náhrady trov konania vychádza z toho, že štát ochranu práv nefinancuje výlučne sám a je na stranách, aby si časť nákladov hradili sami s tým, že v určitom rozsahu majú medzi sebou nárok na náhradu. Cieľom náhrady trov konania je dosiahnutie určitej miery spravodlivosti, ktorá je však určovaná tým, že náhrada trov konania má vo vzťahu k predmetu sporu len akcesorickú povahu. Preto právna úprava obsahuje jednoduché zásady, ktorou je i zásada procesného úspechu. Hoci sťažovateľka formuluje svoju komplikovanú a celkom nepraktickú predstavu rozhodnutia o náhrade trov konania v deviatich samostatných výrokoch a dokonca polemizuje so záverom ústavného súdu v náleze č. k. III. ÚS 430/2020, je zrejmé, že podstata jej argumentácie spočíva v tom, že je neudržateľné, aby pri jej procesnom úspechu 51.451,84 eura, čo je viac ako 95 %, a procesom neúspechu 2.308 eur, čo je menej ako 5 %, mala mať nárok na náhradu trov konania len v pomere 27,76 %. S týmto jej argumentom sa možno stotožniť. ... Z hľadiska spravodlivosti náhrady trov konania a toho, že základnou zákonnou zásadou je pomer procesného, nie hmotnoprávneho úspechu, ktorý sa čiastočne mohol prejaviť v dôvodoch čiastočného zamietnutia žaloby, je neudržateľné, aby sťažovateľka mala právo na náhradu trov konanie len v pomere približne jednej štvrtiny. Tento absurdný výsledok bol spôsobený tým, že do výkladu noriem CSP o náhrade trov konania boli implantované všeobecné a na vec

sťažovateľky sa nevzťahujúce izolované prvky argumentácie predchádzajúcich súdnych rozhodnutí. Táto nesprávna argumentácia judikatúrou viedla k zjavnému právnemu omylu, ktorý zakladá záver o tom, že namietaným rozhodnutím došlo k porušeniu ústavných práv sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 67 ods. 1 dohovoru. Nepriznanie náhrady trov konania v zákonom predpokladanej výške predstavuje i zásah do ústavných práv vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy (čl. 11 ods. 1 listiny) a pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu.“.

26. Dovolateľka je presvedčená, že odvolací súd procesne pochybil aj v tom, že konal v priamom rozpore s § 295 CSP. Podľa nej bolo povinnosťou odvolacieho súdu zistiť nepriaznivú majetkovú situáciu u žalobkyne, a vyzvať ju k predloženiu takých dôkazov, ktoré by odvolací súd usúdil za potrebné za účelom preukázania tohto tvrdenia. V zmysle § 295 CSP nebola žalobkyňa ani len povinná navrhnúť dôkazy, ale súd mal svojím pozitívnym prístupom zasiahnuť a vyžiadať si potrebné dôkazy. Namiesto tohto prístupu sa však odvolací súd uspokojil s tým, že žalobkyňa žiaden dôkaz o nepriaznivej finančnej situácii nepreukázala, a práve v tom spočíva procesné pochybenie odvolacieho súdu, ktoré dosahuje takú intenzitu, že tým došlo k porušeniu práva žalobkyne na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie. Ak odvolací súd bol toho názoru, že len uzavretie Zmluvy o spotrebiteľskom úvere, nie je postačujúce pre prijatie záveru o nedostatku finančných prostriedkov na strane žalobkyne, mal svoje rozhodnutie odôvodniť poukazom na konkrétne skutkové a právne okolnosti, (čo však v jeho odôvodnení úplne absentuje). Ešte inak povedané, ak uzavretie zmluvy o spotrebiteľskom úvere medzi žalobkyňou a žalovaným neznamená nedostatok finančných prostriedkov na strane žalobkyne, tak potom zákonite nemôže uzavretie zmluvy o spotrebiteľskom úvere znamenať opak, t. j. dostatok finančných prostriedkov na strane žalobkyne. Je preto presvedčená, že už len uzavretie zmluvy takejto povahy, (keď na jej základe žiada žalobkyňa o poskytnutie finančných prostriedkov od žalovaného) malo odvolací súd viesť k novej aplikácii § 257 CSP, a preto mal vykonať dokazovanie za účelom zistenia, či tieto dôvody hodné osobitného zreteľa sú alebo nie sú dané. Pritom rešpektujeme záver, že len samotné uzavretie spotrebiteľskej úverovej zmluvy neodôvodňuje bez ďalšieho aplikáciu § 257 CSP, avšak na druhej strane uzavretie takejto zmluvy je indíciou toho, že pokiaľ spotrebiteľ tvrdí, že o úver požiadala z dôvodu nepriaznivej finančnej situácie, aby súd vykonal potrebné dokazovanie za účelom preukázania toho, či sú dané výnimočné okolnosti na použitie § 257 CSP.

27. Žalobkyňa už v odvolaní uviedla, že Zmluvu o spotrebiteľskom úvere uzavrela s cieľom získať finančné prostriedky, a to práve preto, že nemá dostatok finančných prostriedkov. Súčasne v odvolaní uviedla, že ak by dodávateľ bol úspešnou stranou sporu a súd by mu nepriznal nárok na náhradu trov konania, uvedené by nemalo žiaden dopad na ekonomickú stránku dodávateľa, pričom naopak, priznanie tohto nároku by malo citelný dopad práve na ekonomickú stránku spotrebiteľa - žalobkyne.

28. Nemožno pritom opomenúť, že v prípade, ak mal súd akékoľvek pochybnosti o danosti dôvodov hodných osobitného zreteľa, mal konať v kontexte ustanovenia § 295 CSP a dôkazy potrebné na rozhodnutie o trovách konania zaobstarať a vykonať. Niet pritom žiadneho rozumného dôvodu, prečo by sa ustanovenie § 295 nemalo aplikovať aj vo vzťahu k rozhodovaniu o trovách konania. Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je vo vzťahu k výroku o trovách konania nezákonný a nespravodlivý.

29. Vzhľadom na uvedené má dovolateľka za to, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je vo vzťahu k výroku o trovách konania nezákonný, keďže odôvodnenie rozhodnutia o trovách konania je nedostatočné, arbitrárne a svojvoľné.

30. Z vyššie uvedených dôvodov žalobkyňa navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil, vec vrátil odvolaciemu súdu na konanie a nové rozhodnutie a uložil žalovanému povinnosť nahradiť jej trovy dovolacieho konania v rozsahu 100 %, prípadne aby rozhodnutie súdu odvolacieho súdu zmenil tak, že určí, že žalobkyňi priznáva voči žalovanému nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacích a dovolacieho konania v rozsahu 100 % a žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobkyňi trovy dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

31. Z vyjadrenia žalovanej k dovolaniu žalobkyne vyplynulo, že dovolanie považuje za neprípustné, preto ho navrhla odmietnuť, resp. zamietnuť.

V.

Konanie o dovolaní

32. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

33. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namieste je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj sp. zn. 3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016).

34. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

35. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

„Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).“

36. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (porovnaj sp. zn. 1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že v konaní (pred nižšími súdmi) došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

37. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera

porušenia procesných práv strany v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia sa rozumie nesprávny (vadný) procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymykajú zákonnému, ale aj ústavnému procesno-právnomu rámcu, ktorý zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných ústavou. Pojmovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f) CSP je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci, (to ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu por. R 129/1999 a sp. zn. 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

38. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, avšak musí dať odpoveď na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam (II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04).

39. Nedostatočné odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu žalobkyňa namietala vo vzťahu k tomu, že odvolací súd pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania z hľadiska uplatnenej zásady pomeru úspechu strán v spore nezohľadnil okolnosť, že k späťvzatiu žaloby v časti II. až IV. petitu došlo už v prvom konaní pred súdom prvej inštancie (s následným zastavením konania v týchto častiach), a že v následnom priebehu súdneho konania (odvolacieho, dovolacieho, odvolacieho, prvostupňového a opätovne odvolacieho) bol predmetom konania už iba spor o určenie bezpoplatkovosti a bezúročnosti spotrebného úveru).

40. Odvolací súd v bodoch 72. až 77., resp. 80. odôvodnenia jeho rozsudku uviedol nasledovné: „72. Vo všeobecnosti platí, že náhradu trov konania ovláda zásada úspechu vo veci, ktorá je premietnutá v § 255 ods. 1 a 2 CSP ako základné kritérium priznania náhrady trov konania, pričom úspech vo veci súd vždy skúma čo do právneho základu veci a čo do výšky priznaného nároku. Zásada úspechu vo veci je doplnená zásadou zodpovednosti za zavinenie, ktorá je vyjadrená ustanovením § 256 ods. 1 CSP. Toto ustanovenie vyžaduje zodpovednosť za zavinenie strany, ktorej procesný úkon mal za následok zastavenie konania. Zavinenie v danom prípade je možné posudzovať len z procesného hľadiska, nie však podľa hmotného práva, lebo potom by išlo o posudzovanie dôvodnosti nároku vo veci samej tak, že by po zastavení konania súd neprípustne ďalej skúmal dôvodnosť uplatneného nároku. Zásada procesnej zodpovednosti za zavinenie sa uplatní pre každé konanie bez ohľadu na to, z akého dôvodu bolo zastavené, je inštitútom procesného práva, a preto rozhodujúcimi skutočnosťami na posúdenie tejto zodpovednosti sú tie, ktoré vznikli po začatí konania. Zásada procesnej zodpovednosti za zavinenie vyjadrená v tomto ustanovení znamená, že trovy je povinná nahradiť tá zo strán, ktorá zaviniła, že vznikli. Zavinenie môže existovať na strane žalobcu, aj na strane žalovaného.

73. Ak nie je preukázané, že späťvzatie bolo odôvodnené neskorším správaním žalovaného, ktorý sa celkom či v relevantnom rozsahu zachoval v zmysle žalobnej požiadavky, potom nie je dosť dobre možné nachádzať súvislosť, a teda ani procesné zavinenie medzi jeho správaním vo vzťahu k žalobnej požiadavke (petitu); v takomto prípade nesie zodpovednosť za zastavenie konania žalobca v dôsledku príčinnej súvislosti, ktorou je správanie účastníka konania, teda jeho prejav vôle spočívajúci v späťvzati návrhu (žaloby) (pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 14. 9. 2011, sp. zn. 7MCdo/4/2010).

74. Výnimku zo zásady úspechu vo veci, resp. zásady procesnej zodpovednosti za zavinenie umožňuje ustanovenie § 257 CSP, podľa ktorého súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Nakoľko použitie ustanovenia § 257 CSP negatívne dopadá na stranu sporu, ktorá by inak mala právo na náhradu trov konania, musí aplikácia tohto ustanovenia zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu a musí mať výnimočný charakter. Aplikácia ustanovenia § 257 CSP pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania teda prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dôjde k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov konania celkom alebo sčasti neprizná. Ústavný súd v náleze sp. zn. II. ÚS 261/2018-43 k otázke aplikácie ustanovenia § 257 CSP uviedol, že dôvody hodné osobitného zreteľa ani výnimočné okolnosti zákon neuvádza ani exemplifikatívne a výklad týchto podmienok ponecháva na súdnej praxi. To však neznamená, že tým vytvára priestor na celkom voľnú úvahu súdu. V zmysle dnes už ustálenej judikatúry (pozri k tomu napr. uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2MCdo/17/2009, sp. zn. 5Cdo/67/2010 či sp. zn. 3MCdo/46/2012) ustanovenie § 257 nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Ustanovenie § 257 preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. Strane, ktorá mala vo veci úspech, nemožno nepriznať náhradu trov podľa výnimočného ustanovenia len na základe všeobecného záveru hodnotiaceho dopad rozhodnutia o určitom druhu nárokov... Nejde o automatické pravidlo, ktoré by sa uplatňovalo vo vzťahu k určitému typu konania (k tomu napr. nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS 292/07 či sp. zn. I. ÚS 303/12), ale ide o prvok individualizácie, nie ľubovôle zo strany súdu (pozri nález Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS 727/2000)... Hranice sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania (§ 255 ods. 1). Priamo z textu zákonného ustanovenia vyplýva, že súd by mal podľa neho rozhodovať iba vo výnimočných prípadoch... Aj podľa ustálenej súdnej praxe (pozri bližšie napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 119/03 či uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/67/2010) výnimočnosť použitia ustanovenia § 257, ako aj to, v čom súd videl, že išlo o prípad hodný osobitného zreteľa, musí byť náležite odôvodnené.“ (I. ÚS 153/2018). Zákon teda vyžaduje na také rozhodnutie dve podmienky: musí ísť o dôvody hodné osobitného zreteľa a o výnimočné okolnosti, pričom výklad týchto podmienok je ponechaný na súdnej praxi a je potom vecou konkrétneho prípadu, či došlo k takým okolnostiam, ktoré môžu byť podkladom na rozhodnutie o zmiernení účinkov právnych noriem, ktoré upravujú náhradu trov konania. Existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa musí tvrdiť a preukázať strana, inak je povinná zaplatiť náhradu trov konania. Predmetné zákonné ustanovenie tak rozširuje prvky, ktoré majú strany viesť k výraznému zvýšeniu zodpovednosti nielen za výsledok, ale aj priebeh súdneho konania, najmä koncentráciu dokazovania. Aplikácia tohto ustanovenia musí preto zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu.

75. Žalobkyňa za dôvod hodný osobitného zreteľa označila skutočnosť, že si úver zobrala z dôvodu ťažkej finančnej a životnej situácie a nemala inú možnosť ako si zaobstarať finančné prostriedky aspoň na základné bežné výdavky. Ak by žalovaný pristúpil k vymáhaniu trov, žalobkynina mimoriadne nepriaznivá finančná situácia by sa ešte viac prehĺbila, žalobkyňa nemá v súčasnej dobe finančné prostriedky ani iný majetok. Odvolací súd má za to, že iba poukaz žalobkyne v odvolaní na nepriaznivú finančnú situáciu nezakladá ešte opodstatnenosť dôvodu hodného osobitného zreteľa, keďže žalobkyňa svoje tvrdenie o zlej finančnej situácii nijakým spôsobom ani odvolaciemu súdu v podanom odvolaní nepreukázala.

76. Uvedené tvrdenie žalobkyne je navyše veľmi všeobecné, bez individualizujúcich informácií umožňujúcich posúdiť odvolaciemu súdu ťaživosť životnej situácie žalobkyne v čase prevzatia úveru a v súčasnosti. Pri hodnotení dôvodov hodných osobitného zreteľa je potrebné každý jeden prípad posudzovať individuálne, čo v danom prípade pre nedostatok tvrdení žalobkyne nebolo možné, keď uvádzanie nepriaznivej finančnej situácie ako dôvodu pre nepriznanie náhrady trov konania protistrane je

spotrebiteľmi bežne uvádzaný dôvod. Žalovaný počas konania namietal, že žalobkyňa nepreukázala svoju komplexnú finančnú a majetkovú situáciu, z ktorej by vyplývalo, že nedisponuje dostatočnými finančnými prostriedkami na úhradu trov konania. Napriek tomu žalobkyňa ani v odvolaní nepredložila dôkazy preukazujúce jej tvrdenia a tieto tvrdenia navyiac ponechala len vo všeobecnej rovine nemajúcej váhu posúdiť jej situáciu za dôvod hodný osobitného zreteľa. Na druhej strane ani postavenie žalovaného ako stabilného subjektu s obratom a ziskami nie je dôvodom pre nepriznanie mu náhrady trov konania. Ak by tak i bolo, ustanovenie § 257 neslúži na zmierňovanie alebo odstraňovanie majetkových rozdielov medzi stranami (pozri nález Ústavného súdu ČR, I. ÚS 2862/07), jeho použitie neodôvodňuje bez ďalšieho ani fakt, že strana nie je solventná, alebo že zárobková a majetková situácia strany, ktorá v spore zvíťazila, je lepšia ako u jej protistrany.

77. S tvrdením žalobkyne, že žalobu na súd musela podať, lebo inak by bola nútená platiť žalovanému plnenia, na ktoré nemá nárok, tiež nie je možné súhlasiť, nakoľko žalovaný by bol povinný v prvom rade podať na súd žalobu na zaplatenie, pričom v prípade žaloby na plnenie by súd ako predbežnú otázku posudzoval bezúčnosť a bezpoplatkovosť úveru a poskytol tak ochranu spotrebiteľke aj v procesnom postavení žalovanej. Ani charakter samotného konania, ktorým je spotrebiteľský spor, či postavenie žalobkyne ako spotrebiteľa a žalovaného ako veriteľa nemožno považovať za dôvod hodný osobitného zreteľa, nakoľko v praxi súdov ide o úplne bežný typ sporu, vo vzťahu ku ktorému ani zákonodarcia nepovažoval za potrebné náhradu trov konania upravovať osobitným spôsobom (pozri nález ÚS ČR, sp. zn. III. ÚS 3725/13). Snaha žalobkyne o mimosúdne vyriešenie sporu a jej správanie počas konania smerujúce k rýchlemu ukončeniu konania tiež nepostačuje na ich vyhodnotenie za dôvody hodné osobitného zreteľa, nakoľko takýto potup je taktiež bežným správaním strán sporu, najmä žalobcu želaného si čo najrýchlejšie ukončenie súdneho sporu.

78. Odvolací súd s ohľadom na vyššie uvedené nepovažoval za preukázané, že v prejednávanom spore sú dané také dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré je namieste žalovanému obmedziť jeho právo na náhradu trov konania. Odvolací súd zdôrazňuje, že ust. § 257 CSP je možné aplikovať naozaj výnimočne a musí byť odôvodnené tvrdeniami a aj preukázanými osobitnými dôvodmi, t. j. zvláštnymi a výnimočnými okolnosťami konkrétneho prípadu.

79. O nároku na náhradu trov konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2, § 256 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP, (keď žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 257 CSP neboli zistené) tak, že žalovanému priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacích a dovolacieho konania v rozsahu 50 %. Žalobkyňa v žalobe urobila predmetom konania štyri určovanie nároky, keď za domáhala určenia, že: I. úver poskytnutý žalovaným na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. 4601304980 uzavretej medzi žalobkyňou a žalovaným dňa 30. 01. 2016 je bezúčnosť a bez poplatkov; II. určenia, že žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovanému z mesačnej splátky č. 49 obsiahnutej v zmluve o spotrebiteľskom úvere č.: 4601304980 uzatvorenej medzi žalobkyňou a žalovaným dňa 30. 01. 2016 iba čiastku 93,43 eura; III. určenia, že žalobkyňa nie je povinná zaplatiť žalovanému z mesačnej splátky č. 49 obsiahnutej v zmluve o spotrebiteľskom úvere č.: 4601304980 uzatvorenej medzi žalobkyňou a žalovaným dňa 30. 01. 2016 čiastku 40,04 eura; IV. určenia, že žalobkyňa nie je povinná zaplatiť žalovanému jednotlivé mesačné splátky od splátky č. 50 (vrátane) až po splátku č. 78 (vrátane) obsiahnuté v zmluve o spotrebiteľskom úvere č.: 4601304980 uzatvorenej medzi žalobkyňou a žalovaným dňa 30. 01. 2016.

80. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa v priebehu konania doručila okresnému súdu späťvzatie žaloby v časti určovacích výrokov označených v žalobe pod rímskymi číslicami II., III. a IV., ktoré odôvodnila tým, že ak sa vo výroku rozsudku určí, že úver je bezúčnosť a bez poplatkov, nie sú ďalšie samostatné výroky týkajúce sa jednotlivých splátok potrebné. Z takto zdôvodneného čiastočného späťvzatie žaloby je celkom zrejmé, že žalobkyňa vzala žalobu v tejto časti späť z dôvodu na jej strane a nie pre správanie žalovaného, čím zavinila zastavenie konania v tejto časti a žalovanému tak prislúcha v zmysle § 256 ods. 1 CSP náhrada trov konania. Argumenty žalobkyne týkajúce sa zohľadnenia cieľa sledovaného podanou žalobou, konečného zmyslu žalobkyňou navrhovaného rozhodnutia sú právne bezvýznamné, nemajúce oporu v právnej úprave, preto na ne nebolo možné prihliadnuť. Žalobkyňa bola

úspešná v časti jedného určovacieho výroku, nakoľko odvolací súd žalobe v tejto časti vyhovel (I. výrok tohto rozsudku), z čoho vyplýva hrubý úspech žalobkyne 25 % (1 výrok) a hrubý úspech žalovaného 75 % (3 výroky), a teda konečný čistý úspech žalovaného je 50 % (75 % - 25 %), keď od úspechu žalovaného bolo potrebné odrátať úspech žalobkyne, čo v konečnom dôsledku znamená nárok žalovaného na náhradu trov prvoinštančného, odvolacích konaní a dovolacieho konania v rozsahu 50 % (II. výrok tohto rozsudku). O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

41. Žalobkyňa sa žalobou domáhala:

- určenia, že úver (6.500 eur) poskytnutý žalovaným na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. 4601304980 uzavretej medzi žalobkyňou a žalovaným dňa 30. januára 2016 (ďalej iba „úverová zmluva“) je bezúročný a bez poplatkov - I. petit;
- určenia, že žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovanému z mesačnej splátky č. 49 iba čiastku 93,43 eura - II. petit;
- určenia, že žalobkyňa nie je povinná zaplatiť z uvedenej splátky čiastku - III. petit;
- určenia, že nie je povinná zaplatiť žalovanému jednotlivé mesačné splátky č. 50 až č. 78 z vyššie uvedenej úverovej zmluvy - IV. petit.

42. Odvolací súd pri posudzovaní pomeru úspešnosti strán sporu žalovanému priznal voči žalobkyňi nárok na náhradu trov tak prvoinštančného, ako aj odvolacích a dovolacieho konania v rozsahu 50 % dôvodiac tým, že vzhľadom na späťvzatie žaloby v častiach II., III. a IV. petitu bol hrubý úspech žalobkyne 25 % (1 výrok) a hrubý úspech žalovaného 75 % (3 výroky), a teda že konečný čistý úspech žalovaného je 50 % (75 % - 25 %). Žadným spôsobom sa však nevysporiadal s otázkou obsahu, resp. pomeru hodnoty uplatňovaných a späťvzatých petitov (nárokov) a možnej separácie nárokov na náhradu jednotlivých častí súdneho konania, čo má za následok nedostatočné odôvodnenie a nepreskúmateľnosť jeho rozhodnutia o nároku na náhradu trov celého konania. Z uvedeného dôvodu dovolací súd považoval dovolanie podané z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP v tejto časti za dôvodné.

43. Žalobkyňa v podanom dovolaní ďalej namieta, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP aj v dôsledku nevykonania dokazovania potrebného pre posúdenie možnosti postupu podľa § 257 CSP.

44. V súvislosti s uvedenou námietkou dovolací súd poukazuje na to, že najvyšší súd už podľa predchádzajúcej právnej úpravy dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania nebolo nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (porovnaj judikáty R 37/1993, R 42/1993, R 125/1999 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/85/2010, 2Cdo/29/2011, 2Cdo/130/2011, 3Cdo/268/2012, 3Cdo/108/2016, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011, 7Cdo/38/2012). Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli, preto ich treba považovať za naďalej aktuálne a nie je dôvod na iný postup pre prípad namietanej tzv. zmätočnosťnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP. Súdna prax najvyššieho súdu je jednotná v názore, podľa ktorého nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (porovnaj sp. zn. 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

45. Treba zdôrazniť, že sudy nižších inštancií nie sú povinné vykonať všetky navrhnuté dôkazy, lebo rozhodovanie o tom, ktoré dôkazy budú vykonané, patrí výlučne súdu a nie stranám (§ 185 ods. 1 CSP, resp. § 120 ods. 1 OSP). Ak súd niektorý dôkaz nevykoná, mohlo to viesť nanajvýš k jeho nesprávnym skutkovým záverom, a teda v konečnom dôsledku aj k nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k

zmätočnosti rozhodnutia (pozri napr. aj rozhodnutia uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 37/1993 a pod č. 125/1999), čo nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Uvedené navyše v danom prípade umocňuje znenie § 384 ods. 1 CSP, ktoré umožňuje odvolaciemu súdu vykonať (zopakovať/doplniť) dokazovanie v rozsahu, ktorý považuje odvolací súd za potrebný. Pokiaľ okresný alebo krajský súd na to, aby ustálili skutkový stav, ktorý im umožňuje meritórne rozhodnúť, vykonajú iba časť navrhnutých dôkazov, konajú v rámci svojich kompetencií, pričom rozsah vykonaného dokazovania nie je závislý od vôle sporových strán. Takýto postup súdu je plne v súlade s jeho postavením v civilnom procese. Určujúcim kritériom je v takomto prípade ustálenie skutkového stavu pre rozhodnutie. Pokiaľ odvolaciemu súdu postačovali vykonané dôkazy na rozhodnutie vo veci a mal za to, že ďalšie návrhy, napr. výsluch svedka, nie sú spôsobilé naštrbiť záver o zamietnutí žaloby, bolo to plne v súlade so zákonom i logikou a kompetenciou súdu. Podstatou inštitútov bremena tvrdenia a dôkazného bremena procesnej strany je tvrdiť a preukázať svoj nárok, pričom ale o tom, či niektorý dôkaz je relevantný k posúdeniu podstaty veci, je plne v súlade s podstatou civilného procesu, vecou posúdenia konajúceho súdu a nie strany sporu. Nie každý dôkaz je spôsobilý zmeniť úvahy súdu smerom k posúdeniu sporu a do dôkaznej núdze sa môže procesná strana dostať, aj keď navrhne viacero dôkazov, ktoré ale nie sú relevantné pre rozhodnutie veci. Dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porov. ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

„Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Podľa § 295 CSP súd môže vykonať aj tie dôkazy, ktoré spotrebiteľ nenavrhol, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Súd aj bez návrhu obstará alebo zabezpečí taký dôkaz.“

46. Hoci z citovaného ustanovenia § 295 CSP vyplýva, že v spotrebiteľských sporoch súd môže, ale nie je povinný vykonať aj dôkaz, ktorý spotrebiteľ (tu žalobkyňa) nenavrhol, takáto možnosť procesného postupu súdu je možná iba vo vzťahu k dôkazu, ktorý je nevyhnutný pre rozhodnutie vo veci samej (v merite). Vo vzťahu k rozhodovaniu o nároku na náhradu trov konania podľa § 255 a nasl. CSP, resp. § 396 a § 453 CSP, a teda aj podľa § 257 CSP, však súd takú možnosť nemá. Dovolací súd preto námietku dovolateľky o povinnosti odvolacieho súdu vykonať dôkazy na zistenie jej tiesnivej finančnej situácie nepovažoval za opodstatnenú.

47. Z dovolania vyplývajúci nesúhlas a polemika so záverom o nepreukázaní dôvodov hodných osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania v zmysle vyššie uvedeného nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

48. Dovolací súd vzhľadom na vyššie (v bode 71.) konštatovanú dôvodnosť dovolacej námietky podľa § 420 písm. f) CSP (z dôvodu nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia) rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti výroku o nároku na náhradu trov konania zrušil a v tejto časti ho vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

49. V ďalšom konaní odvolací súd rozhodne nielen o trovách pôvodného konania, ale aj o trovách tohto dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

50. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.